

Af *Poul Dam* til justitsministeren (22. juni 1966):

„Vil ministeren lade foretage en statistisk-sociologisk undersøgelse af den personkreds, som er optaget på nævningegrundlisterne, og, såfremt undersøgelsen viser, at nævningegrundlisterne ikke er repræsentative for befolkningen mellem 21 og 70, forberede en lovændring, der sikrer nævningegrundlisternes repræsentativitet?“

Der har i den seneste tid været fremdraget en række forhold omkring udtagningen af nævninger, som dels giver anledning til tvivl om, hvorvidt ånden i retsplejelovens bestemmelser herom er blevet virkeliggjort, dels rejser spørgsmålet om, hvorvidt nævningerne udgør et nogenlunde typisk udsnit af befolkningen.

Med hensyn til det første punkt synes det at have været den oprindelige tanke, at et grundlisteudvalg skulle kunne finde frem til de personer, der skal optages på grundlisten, i enighed og uden at tage politiske hensyn, mens henvisningen til, at udvælgelsen kan ske i overensstemmelse med kommunens styrelsesvedtægt, må opfattes som en nødregel. Formentlig er situationen nu den omvendte, nemlig at pladserne på grundlisten normalt besættes efter forholdstal af de politiske partier, som er repræsenteret i den pågældende kommunalbestyrelse, hvad der må antages at betyde, at kun partipolitisk organiserede borgere bliver optaget på nævningegrundlisterne. Faktisk bliver borgerne ved en sådan fremgangsmåde delt i to grupper, de mere betroede, som er medlemmer af de større partiers vælgerforeninger, og de mindre betroede, som er medlemmer af de små, urepræsenterede partier, eller som ikke er politisk organiseret.

Det ville have stor interesse at få belyst, hvordan udpegningen til nævningegrundlisterne faktisk foregår, men man vil formentlig blive hindret i en sådan undersøgelse af § 11, stk. 1, i justitsministeriets cirkulære af 5. marts 1963.

I stedet vil man gennem en statistisk-sociologisk undersøgelse af de foreliggende nævningegrundlister kunne få et indtryk af den pågældende personkreds. I denne forbindelse vil i hvert fald en opdeling efter

køn, alder, civilstand, erhverv og indkomst være relevant. De oplysninger, der ikke fremgår af grundlisterne, vil let kunne skaffes fra folkeregistre og skattekontorer. Det vil eventuelt kunne forsvares, at undersøgelsen alene omfatter en mindre del af landets nævningekredse, idet man dog må påse, at der kan fremskaffes kontrolmateriale for befolkningen som helhed i de samme områder.

Det er indlysende, at en fuldstændig repræsentativitet ikke kan opnås, bl. a. på grund af reglerne i retsplejelovens § 70, men man kan dog (jfr. cirkulærets § 4, stk. 4) kræve lighed mellem mænd og kvinder. Retsplejelovens § 68, stk. 1, taler desuden om „personer, der må anses egnede“, og her er der plads for et meget vidtrækkende — og helt ukontrollabelt — skøn.

Hvis undersøgelsen viser, at dels den politisk organiserede udvælgelse, dels skønnet over „egnedhed“ medfører en tydelig skævhed i sammensætningen af nævningegrundlister, må det efter spørgerens mening overvejes at ændre retsplejelovens regler om nævningegrundlister så betids, at udvælgelsen i 1967 kan ske efter nye retningslinjer. Spørgeren vil i denne forbindelse pege på muligheden af lodtrækning ved notarius publicus på grundlag af folketingsvalglisten og med efterfølgende udskydning af personer over 70 år og de efter retsplejelovens § 70 udelukkede.

Justitsminister *K. Axel Nielsens* svar (27. juni 1966):

Som fremhævet af hr. Poul Dam har udtagelsen af nævninger og domsmænd gennem nogen tid været genstand for debat. Debatten har navnlig samlet sig om spørgsmålet om, hvorvidt der er en skævhed i aldersfordelingen for nævninger og domsmænd, og justitsministeriet tog derfor for et halvt års tid siden dette spørgsmål op til undersøgelse. Undersøgelsen, der omfattede grundlister og nævninge- og domsmandslister for en række kredse spredt over hele landet, viste, at aldersfordelingen varierede en del fra sted til sted. Et fælles træk var imidlertid, at aldersgrupperne under 40 år i større eller mindre grad var underrepræsenteret sammenlignet med aldersfordelingen i befolkningen som helhed.

Når lægdommere medvirker i retsplejen,